

European Network of Councils
for the Judiciary (ENCJ)

Reseau européen des Conseils
de la Justice (RECJ)

ENCJ Pracovná skupina

Správa o Etickom kódexe pre členov súdnej rady

Jún 2023

Pracovná skupina ENCJ

Správa k etickému kódexu členov súdnych rád

V **ENCJ Zborníku o súdnych radách**, ktorý bol prijatý v Októbri 2021, bolo nasledujúce odporúčanie: “ENCJ odporúča súdnych radám aby vypracovali štandardy profesionálneho správania a etického správania sa svojich členov (aj sudcov aj nesudcov) a to podobným spôsobom ako majú sudcovia.” Preto bolo rozhodnuté, že vznikne pracovná skupina, ktorá pripraví dokument, ktorý by mohli použiť súdne rady pre prípravu etického kódexu, ktorý by obsahoval hodnoty, princípy, štandardy a dobrú prax pre členov konajúcich v rámci súdnych rád. Ako výsledok pracovnej skupiny **ENCJ navrhuje nasledujúci model etického kódexu, ktorý si môžu súdne rady prispôbiť vzhľadom na ich vlastné osobitosti.**

PREAMBULA

Vzhľadom na **veľkú rozmanitosť možných účastníkov v súdnej správe a vzhľadom na rôzne systémy menovania a riadenia sudcov, nesudcov a ex-officio členov súdnych rád v celej Európe**, by etické kódexy členov súdnych rád mali rešpektovať túto rozmanitosť.

Pravidlá, ktoré už existujú pre špecifické activity sudcov a osoby, ktoré majú iné právnické povolania a môžu byť vymenovaní za členov súdnej rady, nie sú postačujúce na to, aby usmerňovali výkon ich povinností. Bez ohľadu na existenciu etických pravidiel pre sudcov a iné právnické povolania, postavenie členov súdnych rád je iné. Členovia súdnej rady sú súčasťou inštitúcie, ktorá má administratívne úlohy. Preto sa tieto activity odlišujú od tých, ktoré vykonávajú sudcovia na súdoch. Ich deontologické povinnosti sú špecifické a ich obsah je priamo spojený s povahou ich úloh a kompetencií.

Etický kódex by mal **jasne definovať zásady činnosti a správania sa členov súdnych rád počas výkonu ich funkcie**. Po skončení výkonu funkcie by mali byť členovia aj naďalej viazaní povinnosťou bezúhonnosti, dôstojnosti, lojality a diskretnosti. Mali by svoje povinnosti aj naďalej vykonávať v súlade s najvyšším štandardom integrity vo verejnom aj v súkromnom živote. Etický kódex dopĺňa ustanovenia zákonov, vyhlášok, pravidiel a rokovacích poriadkov a mal by obsahovať návody, tie najlepšie postupy a zásady rozhodovania a **informovať verejnosť o štandardoch správania sa, ktoré je možné očakávať od členov súdnych rád.**

Od členov súdnych rád sa očakáva ten najvyšší standard správania sa a zodpovednosti. Etický kódex by mal identifikovať morálne a sociálne normy, ktoré tvoria ideálne a praktické dedičstvo zverené individuálnemu svedomiu členov súdnych rád, hoci rešpektovanie noriem spočíva na vnútornej oddanosti každého z nich. Všetci členovia súdnych rád musia mať morálne a profesionálne kvality, ktoré im dovoľia chrániť sudcovskú legitimitu.

Etický kódex by **mal rovnako zabezpečovať uplatňovanie etických pravidiel všetkými členmi tej istej súdnej rady** – v dôsledku toho by mal platiť pre na všetky súdne rady – vrátane členov nesudcov, ktorí nepodliehajú žiadnym konkrétnym etickým pravidlám v kontexte ich funkcií vykonávaných (v rámci súdnej rady a) mimo nej.

Etický kódex by mal byť základom pre **konzultáciu a sebareflexiu** týkajúce sa povinností členov súdnych rád berúc do úvahy hlavné zásady, ktoré by mali byť základom ich aktivít.

Etický kódex posilňuje myšlienku **zodpovednosti** súdnych rád ako celku a členov súdnych rád a má zdôrazňovať ich záväzok voči občanom, ktorým slúžia.

Preto sú pravidlá etického správania dôležitým faktorom pri budovaní a podpore **dôvery verejnosti v justíciu** a mali by prispieť k zvyšovaniu dôvery verejnosti v túto inštitúciu a zvyšovať jej autoritu. Imidž súdnych rád by sa mal zlepšiť. Ostatné ciele etického kódexu sú ochrana ľudských práv, dodržiavanie právneho štátu a prevencia a zamedzenie korupcie v justícii.

Pravidlá etického správania **presahujú rámec zákonných povinností**, ktorými sú členovia súdnych rád viazaní.

PRINCÍPY A PRAVIDLÁ AKTIVÍT A SPRÁVANIA SA ČLENOV SÚDNYCH RÁD

I. PODSTATNÉ (ZÁKLADNÉ) HODNOTY

1. Bezúhonnosť

1. Princíp bezúhonnosti vyžaduje aby členovia súdnych rád dodržiavali čestnosť, morálnosť a najvyšší standard osobného a profesionálneho správania.
2. Členovia súdnych rád musia plniť svoje úlohy v záujme súdnictva a spoločnosti. Povinnosť bezúhonnosti sa vzťahuje na ich verejný a osobný život.
3. Dodržiavanie tejto hodnoty je základom pre dodržiavanie dôvery verejnosti v nezávislosť a nestrannosť člena súdnej rady, ako aj inštitúcie.
4. Bezúhonnosť zahŕňa povinnosť čestnosti a povinnosť dôstojnosti a úcty.

5. Povinnosť čestnosti vedie členov súdnych rád zdržať sa akéhokoľvek netaktného alebo neslušného správania (či už vo formálnej alebo neformálnej profesionálnej komunikácii) a nielen správania sa, ktoré by bolo v rozpore so zákonom.
6. Členovia súdnych rád by mali zabezpečiť, aby ich správanie bolo v súlade s názorom rozumných, spravodlivo zmýšľajúcich a informovaných osôb. Nesmú sa zapájať do žiadneho pochybného správania a ich mimoprofesionálne správanie by nemalo podkopávať dôstojnosť ich postavenia.
7. Členovia súdnych rád nevyužijú svoje postavenie na to, aby si počas svojho mandátu alebo po ňom zaobstarali nejaké výhody. Sú povinní odmietnuť akékoľvek morálne alebo materiálne výhody pre seba alebo pre svojich blízkych (rodinu, priateľov, niektorých kolegov a pod.) pri výkone svojich funkcií. Členovia súdnych rád pri výkone svojho mandátu nesmú zasahovať ani pripúšťať akýkoľvek zásah v prospech akejkoľvek osoby.
8. Povinnosť dôstojnosti a cti vyžaduje, aby členovia súdnej rady svojou odbornou praxou a osobným správaním neohrozovali obraz súdnej rady a súdnictva v očiach verejnosti.

2. Nezávislosť

1. Členovia súdnych rád vykonávajú svoje úlohy s absolútnou nezávislosťou a sú viazaní len zákonom.
2. Členovia súdnych rád sú slobodní od akýchkoľvek okolností alebo vplyvov, ktoré kompromitujú, alebo sú vnímané ako kompromitujúce pri plnení ich úloh, a preto s aím dá veriť, že ich vykonávajú bez akéhokoľvek zásahu. Na tento účel si členovia zachovávajú nezávislosť od akéhokoľvek vnútorného alebo vonkajšieho vplyvu a nepožadujú ani neprijímajú pokyny od žiadnej osoby, inštitúcie, orgánu alebo subjektu.
3. Členovia súdnych rád by mali zostať nezávislí jeden od druhého. Predseda alebo akákoľvek iná osoba predsedajúca inštitúcii by mala vykonávať riadenie efektívne a mala by zabezpečiť včasný prístup každému členovi súdnej rady k dokumentom a aktivitám v rámci výkonu ich kompetencií.
4. Členovia súdnych rád by mali ostať nezávislí od možných nátlakových skupín v rámci justície alebo aj z externého prostredia. Tieto skupiny môžu zahrňať, ale nie obmedzene, ekonomické alebo politické sily, médiá, verejnú mienku a profesijné zruženia.
5. Keď súdna rada smotná, alebo jej členovia čelia kritike alebo útokom, odporúča sa zaujať vyvážený prístup s objektívnym prezentovaním pozície súdnej rady alebo ak je to vhodné jej členov.

3. Nestrannosť

1. Nestrannosť a zdanie nestrannosti sú veľmi dôležité pri výkone právomocí a úloh členov súdnych rád.
2. Nestrannosť by sa mala prejavovať v celom procese prijímania rozhodnutí súdnej rady a v spôsobe, akým sú tieto rozhodnutia predkladané verejnosti.
3. Člen súdnej rady by mal vykonávať svoje úlohy bez protekcie, zaujatosti alebo predsudku a preto by si mal byť vedomý svojich vlastných predsudkov.
4. Členovia súdnej rady by sa mali vzdať účasti na rozhodovaní, v ktorom nie sú schopní rozhodnúť vec nestranne, alebo pri ktorom by sa mohli rozumnému pozorovateľovi zdať, že nie sú schopní rozhodnúť nestranne.
5. Členovia súdnej rady by nemali konať alebo sa vyjadrovať prostredníctvom akéhokoľvek média spôsobom, ktorý nepriaznivo ovplyvňuje verejné vnímanie ich nestrannosti.
6. Členovia súdnej rady by sa mali vyhýbať sa akejkoľvek situácii, ktorá by mohla viesť ku konfliktu záujmov alebo ktorá by mohla byť takto objektívne vnímaná. Konflikt záujmov vzniká tam, kde by osobný záujem mohol ovplyvniť nezávislý výkon povinností člena. Osobné záujmy zahŕňajú, ale nie sú obmedzené na, akékoľvek potenciálne výhody alebo výhody pre samotných členov, ich manželov, partnerov alebo priamych rodinných príslušníkov.
7. Členovia súdnej rady sa nezúčastňujú na riešení prípadu, na ktorom môžu mať záujem, alebo ktorý môže viesť ku konfliktu záujmov. Ak majú takýto prípad prerokovať, budú sa držať striktných právnych predpisov a postupov za účelom vylúčenia akéhokoľvek zapojenia sa do diskusie alebo rozhodovania o prípade.
8. Príbuzní alebo osoby príbuzné v štvrtom rade by nemali byť členmi súdnej rady v tom istom období.

II. INŠTRUMENTÁLNE HODNOTY

1. Spôsobilosť

1. Pri výkone úloh spôsobilým, nezávislým a nestranným spôsobom by členovia súdnej rady mali získať, udržiavať a rozvíjať svoje vedomosti a zručnosti relevantné pre výkon týchto úloh.
2. Členovia súdnej rady sú súčasťou pracujúcej komunity. V tejto funkcii by mali byť schopní pracovať v tíme s kolegami a administratívnym aparátom.

3. Členovia súdnej rady potrebujú zručnosti verejnej komunikácie, vyjednávacie a hodnotiace schopnosti v súlade s právomocami a úlohami ich súdnej rady. Ak je to nevyhnutné, mali by navštevovať kurzy pre rozvoj tzv. mäkkých zručností, vrátane problematiky týkajúcej sa individuálneho a inštitucionálneho používania sociálnych médií.
4. Členovia súdnej rady musia mať a rozvíjať strategické myslenie a zručnosti pre makro prístup k témam súvisiacim so súdnictvom.
5. Členovia súdnej rady by mali konať v súlade s platnými pravidlami a s náležitou starostlivosťou.

2. Spolupráca

1. Členovia súdnej rady sú súčasťou inštitúcie, ktorá zabezpečuje a garantuje nezávislosť súdnictva v rámci zákonov. Pri práci by mali mať na pamäti záujem každého sudcu, súdnictva a v konečnom dôsledku celú spoločnosť. Sú zaviazaní k spolupráci aby prijímali tie najlepšie rozhodnutia v záujme všetkých zúčastnených strán a nie vo vlastnom záujme.
2. V rámci limitov, ktoré im povoľujú právne predpisy týkajúce sa fungovania súdnych rád, každý člen súdnej rady by mal byť rovnako ohodnotený a súčasne mu majú byť zverené špecifické úlohy, ktoré berú do úvahy jeho alebo jej osobnostné a profesionálne kvality.
3. Predseda súdnej rady má kľúčovú úlohu pri budovaní a udržiavaní dôvery a spolupráce medzi členmi a zabezpečovaní rovnakého prístupu každého člena k informáciám a rozhodovaniu.
5. Mimopracovné aktivity sa odporúčajú na povzbudenie členov, aby sa navzájom poznali mimo svojho pracovného prostredia a na budovanie a zvyšovanie dôvery medzi nimi.

3. Rešpekt

1. Členovia súdnej rady by mali komunikovať s náležitou pozornosťou a rešpektujúcim spôsobom medzi sebou a navzájom o sebe buď formálne alebo neformálne, priamo alebo nepriamo.
2. Tento istý princíp sa uplatňuje vo vzťahu s členmi administratívneho aparátu berúc na zreteľ ich autonómnu sféru úloh a právomocí.
3. Členovia súdnej rady by mali úctivým spôsobom využívať služby úradníkov a ostatných štátnych zamestnancov inštitúcie, najmä tých, ktorí sú pridelení do ich komisií .

4. Členovia súdnej rady by sa mali usilovať o zdieľanie a dodržiavanie hodnôt rešpektu a vzájomného počúvania

5. Práca v súdnej rade si vyžaduje vysokú mieru schopnosti načúvania a akceptácie rôznosti názorov.

4. Lojalita

1. Členovia súdnej rady by mali dodržiavať povinnosť lojality voči súdnictvu a ochraňovať nezávislosť súdnictva.

2. Členovia súdnej rady by sa mali naplno venovať svojmu mandátu. Mali by sa zúčastňovať plenárnych zasadnutí a komisií, ktorých sú členmi.

3. Členovia súdnej rady by mali zodpovedným spôsobom hospodáriť s materiálnymi zdrojmi inštitúcie.

4. Členovia súdnej rady by sa mali zdržať sa akýchkoľvek vyhlásení mimo inštitúcie, ktoré by mohli poškodiť jej povesť. V prípade menšinových alebo odlišných názorov by mali byť vyjadrené verejne a aj súkromne úctivým spôsobom, berúc do úvahy lojalitu k súdnictvu.

5. Keď je demokracia, základné slobody právneho štátu ohrozené, členovia súdnej rady musia prehovoriť.

5. Transparentnosť

1. Keďže transparentnosť je dôležitým faktorom pri zvyšovaní povedomia verejnosti a zlepšovaní účinkov výsledkov práce súdnych rád, členovia súdnych rád by mali konať transparentne a mali by byť schopný zdôvodňovať každé svoje rozhodnutie.

2. Pri vyjadrení osobného a nie názoru inštitúcie ako celku, je nevyhnutné túto skutočnosť špecifikovať a vysvetliť dôvody odlišného názoru alebo názoru, ktorý sa líši od názoru inštitúcie, ktorú zastupujú. Zohľadnenie spätnej väzby kolegov (v rámci súdnictva, médií, spoločnosti a súdnej rady) je veľmi dôležité.

3. Členovia súdnej rady by mali podávať správy o svojej činnosti mimo súdnej rady, ale súvisiacej s výkonom funkcie člena rady.

6 Povinnosť rezervovanosti a diskrétnosti

1. Členovia súdnej rady by mali rešpektovať dôverný charakter svojej práce, ak to vyžaduje zákon. Nesmú zverejňovať informácie o súkromnom živote alebo chránené

osobné údaje osôb, s ktorými prichádzajú do styku pri výkone svojej funkcie, alebo ktoré by mohli poškodiť ich zákonom chránené záujmy alebo ich povesť. Nesmú zneužiť informácie, o ktorých sa dozvedeli pri výkone svojich povinností.

2. Povinnosť diskretnosti a rezervovanosti trvá aj po zániku ich mandátu.

IMPLEMENTÁCIA

1. Etický kódex členov súdnych rád by mal byť založený na sebareflexii a konzultáciách. Rešpekt k etickým normám spočíva na vnútornej oddanosti k nim.

2. Etické problémy a dilemy by mali byť včas identifikované a ak je to potrebné odkonzultované a mali by byť využité ako cenný nástroj.

3. Etický kódex členov súdnych rád by mal doporučiť vytvorenie komisie pre etiku, na ktorú sa môžu členovia obrátiť so žiadosťou o radu v etických otázkach. V krajinách, kde už existujú komisie pre sudcovskú etiku, je vhodné preskúmať, či by nemali rozšíriť svoje kompetencie aj na členov súdnej rady.

4. Vzájomné výmeny dobrej praxe takýchto komisií medzi členmi súdnych rád sa odporúča.